

Inte bara latrin i (septik)tankarna hos fritidsbåtsresande

Josefine Klingberg

Drygt var sjunde hushåll i Sverige äger en båt. Tillhör du ett av dessa? Även om du inte gör det har du troligtvis varit ut med en fritidsbåt och svalkat dig en varm sommardag. Mindre sannolikt är att du under båtturen funderade på vilken typ av toalett som fanns ombord på båten och ännu mindre på hur hanteringen av latrin från fritidsbåtar fungerar. Efter den första april 2015 blev dock dessa tankar aktuella hos både båtägare, gästhamnar och kommuner eftersom en ny författning som förbjuder utsläpp av latrin från fritidsbåtar trädde i kraft.

En lösning på toaletteteknik som många båtägare valt att satsa på är en septiktank som töms genom sugtömning. Runt om i skärgården finns det sugtömningsstationer som kostnadsfritt kan utnyttjas för att tömma septiktanken. Latrinet transporteras sedan till avloppsreningsverk för att renas innan det åter släpps ut i naturen. I och med att sugtömningsstationernas popularitet ökat har även osäkerheten om hur båtlatrinet påverkar avloppsreningsprocessen ökat som en följd av okunskap om båtlatrinets innehåll och volym.

För att fylla dessa kunskapsluckor utfördes inom denna studie provtagningar av latrin i totalt fyra sugtömningsstationer i Norrtälje kommun, Vaxholms stad och Värmdö kommun under hösten 2016. Analyserna visar att latrinet har ett högt innehåll av näringsämnen, metaller och bakterier jämfört med hushållsavlopp vilket delvis beror på att det inte är lika utspätt som normalt hushållsavlopp. I provtagningen ingick även analys av ett antal kemikalier för att påvisa den eventuella användningen av sanitetsvätskor, vilka kan användas ombord på båtarna för att förhindra obehaglig lukt.

Analyserna visade även att båtlatrinet innehåller en hög koncentration av näringsämnen och metaller vilket kan tänkas påverka avloppsreningsprocessen negativt då det kan skada mikroorganismerna som utför delar av processen. Många avloppsreningsverk har idag möjlighet att pumpa in båtlatrinet successivt till reningsbassängerna och därmed späda ut latrinet och förhindra den negativa påverkan. I de fall där den möjligheten inte finns kan mikroorganismerna som utför delar av reningsprocessen störas och skadas av det nya innehållet och därmed inte arbeta optimalt och bidra till att avloppsreningsverken uppfyller sina reningskrav.

Enligt beräkningar, antaganden samt en enkätundersökning som utfördes inom kommunerna samlas idag 400 m³ båtlatrin in i sugtömningsstationer i de berörda kommunerna. Volymen kommer troligtvis att öka då fler väljer att följa lagen och inte släppa ut sin latrin direkt i naturen. Enligt enkätundersökningen har många båtar idag i de berörda kommunerna inte toalett som kan sugtömmas och tidigare studier visar att många inte väljer att sugtömma septiktanken vid varje tömning. Detta innebär att den volym latrin som potentiellt skulle kunna samlas in i sugtömningsstationer kunde öka till 6000 m³. En sådan volymökning skulle innebära högre krav på sugtömningsstationernas antal och tömningsfrekvens samt öka kraven på avloppsreningsverken.

Båtlatrinets höga innehåll av näringsämnen, metaller och bakterier kan innebära ett direkt hot mot miljön vid direktutsläpp. Det kan leda till övergödning, förgiftning av växt- och djurliv samt vara en hälsofara för både djur och människor. Dessa negativa effekter är motivet för lagen. Du vill väl inte åka båt i en skärgård där algblomningar täcker vattenytan och där ett bad skulle innebära en hälsofara?